

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Ennuste: 3

Päivämäärä: 24.10.2024

Täyttöohje

- Ennusteen päähuomioista kirjoitetaan
 - tiivistelmä, jota käytetään talouden ja toiminnan työpöytään sekä muihin kaupunkitason tiivistyksiin kaupungin johdolle.
 - yksi, yhtenäinen analyysi oman otsikkonsa alle.
 - riskeistä tulee oman otsikkonsa alle analyysi
 - kaikki yllä mainitut analyysit kirjoitetaan talousarviovuoden näkökulmasta
- Strategiasta tulee oman otsikkonsa alle analyysi
- Kirjoitathan jokaisesta kohdasta lyhyen ja informatiivisen analyysitekstin, jossa on olennaisimmat päähuomiot

Ennusteen tiivistelmä: keskeisimmät nostot ranskalaisilla viivoilla (maksimimerkkimäärä 2200)

- kuvaa keskeisimmät talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (kaupungin johdolle)
- älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana

- Toimintakate on ylittymässä noin 2,5 milj. euroa. Tulojen ennustetaan ylittävän tulosbudjetin noin 0,2 milj. eurolla johtuen muun muassa OmaStadi hankkeiden tulokirjauksista, avustustulojen ja myyntituottojen ylityksistä. Toimintamenojen arvioidaan alittavan tulosbudjetti noin 2,3 milj. eurolla. Henkilöstömenoissa säästöä johtuen rekrytointiviiveistä sekä lomarahen vaihdosta vapaaksi, lisäksi vuokratilakustannusten arvioidaan toteutuvan budjetoitua pienempänä. Ylitystä liikunnan energiakustannuksissa. Laitosavustusten ennustetaan toteutuvan tulosbudjetin mukaisesti. Investointien ennustetaan alittavan noin 0,3 milj. euroa. Siirrettäväksi on esitetty irtaimen hankintoja noin 0,6 milj. eurolla ja ICT-hankintoja noin 1,050 milj. eurolla (esitetty talousarvioehdotuksessa).
- Sitova tavoite palveluverkkosuunnittelun toimintamallista ennustetaan toteutuvan. Myös muut toiminnan tavoitteet ennustetaan toteutuvat lukuun ottamatta tavoitetta mielen hyvinvoinnin varhaisen tuen parantamista lasten ja nuorten arjessa. Lisäksi ilmasto- ja ympäristötavoitteen mittarin toteutuminen Kymppin kanssa tehtävästä toimenpidesuunnitelmasta on epävarmaa. Yhteistyötä on tiivistetty, mutta toimenpidesuunnitelman laatiminen vaatii aktiivisia toimia.
- Isot muutoshankkeet ovat käynnissä ja jatkuvat myös vuonna 2025.
- Johtamista ja esihenkilöiden työhyvinvointia kehitetään koko vuoden 2024. Esihenkilötyön muutoshanke etenee ja on jo tuottanut työkaluja mm. uuden palvelusuhteen aloitukseen.
- Henkilöstön lukumäärään ennustetaan maltillisempaa kasvua vrt. v. 2023. Lukumäärään vaikuttaa ainakin eri osa-aikaisten ja määräaikaisten työntekijöiden määrän vaihtelu ja rekrytointien siirtyminen eteenpäin.

Ennusteen analyysi: talousarvion toteutumiseen vaikuttavat tekijät (käyttötalous, irtaimen investoinnit sekä palvelukustannukset) sekä niiden johdosta käynnistetyt johtamistoimenpiteet

- kuvaa keskeisimpiä muutoksia ja syitä ennusteen taustalla
- kuvaa mihin taustaoletuksiin ennuste perustuu
- jos talousarvioon nähden on selkeitä poikkeamia, kuvaa mitä johtamistoimenpiteitä näiden johdosta on käynnistetty
- älä listaa lukuja vaan keskity syihin ja tekijöihin lukujen takana

Käyttötalous

Talousarvion sitovan toimintakatteen (talousarviomuutoksineen) -233,9 milj. euroa arvioidaan ylittävän noin 2,5 milj. eurolla, ennusteen ollessa noin -231,4 milj. euroa.

Tulot ylittävät tulosbudjetin noin 0,2 milj. eurolla.

- Tuloylitystä syntyy avustustuloissa, ylitystä muun muassa Omastadi hankkeiden tulokirjauksesta, vastaavasti Nuorisopalvelukokonaisuuden avustustulot alittuvat jonkin verran johtuen Etsivän nuorisotyön avustustulojen laskusta. Myyntituloissa ylitystä syntyy erityisesti liikuntapalvelukokonaisuudessa, mutta vastaavasti museon ja kaupunginorkesterin tuloennusteet ovat laskeneet.

Toimintamenojen ennustetaan alittavan tulosbudjetin noin 2,3 milj. eurolla.

- Henkilöstökuluissa alitusta noin 1,8 milj. euroa johtuen rekrytointiviiveistä sekä lomarahen vaihtamisesta vapaaseen.
- Palvelujen ostojen ennustetaan ylittyvän noin 0,4 milj. euroa. Ylitystä kirjastopalvelukokonaisuudessa kirjausteknisestä syystä (e-aineiston hankinta, säästö/alitus tiliryhmässä: aineet, tarvikkeet ja tavarat), Kulttuuripalveluissa, HKM:ssä puitesopimus Staran kanssa nostaa näyttelyjen rakentamiskuluja. Säästöä DigiHelsingin laskutuksessa.
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat ylittävät budjetin noin 0,6 milj. eurolla johtuen pääosin liikunnan energiakustannusten toteutumisesta budjetoitua suurempana.
- Avustukset toteutuvat budjetoitua suurempana noin 0,1 milj. euroa (Kirjastopalveluiden E-kirjasto projekti, siirretty OKM:n tulona saatu projektimääräraha Kansalliskirjaston käyttöön).
- Muiden toimintamenojen, vuokramenojen arvioidaan alittavan budjetti noin 1,6 milj. eurolla. Kympin tilavuokrien tiedot ovat tarkentuneet, lisäksi säästöä orkesterin harjoitustilojen muuttuvissa vuokrissa, liikunnassa vuokrasopimusten alkamis-/päättymisajankohdissa muutoksia.

Laitosavustusten ennustetaan toteutuvan tulosbudjetin mukaisesti.

Irtaimen investoinnit

- Investointien ennustetaan alittavan noin 0,3 milj. eurolla. ICT –hankinnat alittavat noin 0,7 M€, Yhteisten palveluiden muut hankinnat ylittävät noin 0,3 M€, Kirjastopalvelukokonaisuuden ja Liikuntapalvelukokonaisuuden hankinnat yhteensä noin 0,1 M€. Ennusteessa on nollattu vuoden 2024 investointiohjelmassa olevat hankkeet, jotka ohjelmoitu vuodelle 2025. Siirrettäväksi on esitetty irtaimen hankintoja noin 0,6 milj. eurolla ja ICT-hankintoja noin 1,050 milj. eurolla (esitetty talousarvioehdotuksessa).

Palvelukustannukset

- Yksikkökustannukset ilman avustuksia suhteessa käyntikertoihin laskettuna bruttomenojen perusteella (kaupunkiyhteinen mittari): Kirjasto-, Kulttuuri sekä Nuorisopalvelukokonaisuuksien yksikkökustannustavoite toteutuu suunniteltua parempana. Liikuntapalvelukokonaisuudessa, Liikuntaan aktivointi -palvelun kustannukset ylittyvät hieman ja suoritemäärä jää jonkin verran tavoitteesta. Muissa Liikunnan palveluissa tavoite toteutuu budjetoitua parempana.
- Yksikkökustannukset ilman avustuksia suhteessa käyntikertoihin laskettuna nettomenojen perusteella (toimialan oma mittari): Tavoite on toteumassa kaikkien palvelukokonaisuuksien osalta.

Arvio talousarviovuoden tavoitteisiin (sitovat ja muut), palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja hallintatoimenpiteistä.Strategiset riskit

- Segregaation ja alueiden eriarvoisuuden lisääntyminen haastaa edelleen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kaikkia palvelukokonaisuuksia. Tämä näkyy lisääntyneenä turvattomuuden tunteena niin työntekijöiden kuin asiakkaidenkin joukossa. Myös aineellisen kulttuuriperinnön suojele ilkeiltä nousee merkittävänä asiana esiin riskiarviossa. Toimiala tekee hallintatoimenpiteitä, joilla riskin toteutumisen todennäköisyyttä pienennetään. Hallintatoimenpiteistä merkittävimpiä ovat henkilöstön koulutus erilaisten tilanteiden kohtaamiseen, viranomaisyhteistyö, alueellisten haasteiden tunnistaminen ja niihin reagoiminen sekä alueellisten palveluiden tarpeen tunnistaminen sekä niihin reagoiminen eri palvelukokonaisuuksissa.
- Segregaatio, alueiden eriarvoistuminen sekä yhteiskunnallinen tilanne näkyy myös palveluiden asiakkaiden pahoinvointina, jota torjutaan alueellisten ja demografisten palveluiden tarpeen tunnistamisella sekä tarpeisiin reagoimisella, viranomaisyhteistyöllä sekä henkilöstön koulutuksella.
- Henkilöstön saatavuuden haasteet sekä resurssien riittämättömyys haastavat edelleen palvelutuotantoa, vaikka nähdään myös hieman parempi saatavuustilanne joissain ammattiryhmissä. Tämä on mahdollisesti seurausta yhteiskuntamme työmarkkinatilanteesta. Riskiarviossa nousee esiin resurssien riittämättömyys kasvavan ja monimuotoistuvan kaupungin tarpeisiin. Riskejä hallitaan aktiivisella henkilöstösuunnittelulla sekä tehtävien ja palkkauksen kehittämisellä, johtamisosaamisen ja työyhteisötaitojen lisäämisellä sekä palveluiden priorisoinnilla, tehostamisella, tietoperusteisella valinnalla sekä ennakoinnilla. Palkkauksen kehittäminen tunnistetaan tehokkaimmaksi riskin hallintakeinoksi.

Taloudelliset riskit

- Investointimäärärahoja jää käyttämättä 272 t €. Lisäksi investointeja tullaan siirtämään vuodelle 2025. Tämä merkitsee sitä, että hankkeet eivät ole toteutuneet suunnitellusti, mikä voi aiheuttaa riskiä hankkeiden ruuhkautumisena tulevana vuosina ja haitata keskeisten hankkeiden valmistumista. Riskiä hallitaan paremmalla hankkeiden suunnittelulla. Kaikissa palvelukokonaisuuksissa toimintakate jää ylijäämäiseksi. Toimialan tilojen korjausvelan kasvu haastaa taloutta. Erityisesti kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden toimipisteiden kunnossa- ja ylläpito tulee muuttumaan haastavammaksi. Korjausvelan kasvun osalta riskiksi tunnistetaan myös korjausvelkariskin realisoituessa merkittävien taloudellisten panostusten yhtäkkinen lisääntyminen. Riskiä hallitaan yhteistyöllä kaupunkiympäristön toimialan kanssa, palveluverkkosuunnittelulla sekä tilahallintaprosessin kehittämisellä. Järjestelmällisellä huolto- ja kunnostussuunnittelulla sekä investointimäärärahojen lisäämisellä voidaan myös vaikuttaa riskin toteutumisen todennäköisyyteen. Hallintakeinona on myös yhteistyömallin kehittäminen, jolloin reagointi haasteisiin sekä proaktiivinen toimintatapa vähentää riskin toteutumisen todennäköisyyttä. Riskin hallinta vaatii myös riittävää henkilöstöresurssia kaikissa palvelukokonaisuuksissa.

Operatiiviset riskit

- Toimintaympäristön jatkuvat muutokset kuormittavat toimialan työntekijöitä. Erityisesti nuorisopalveluissa työntekijöiden kohtaamien nuorten henkinen pahoinvointi sekä vakavat mielenterveyden haasteet aiheuttavat kuormitusta työntekijöiden hyvinvoinnin ja työssäjaksamisen näkökulmasta. Riskiä hallitaan uudistamalla palveluita ja toimintatapoja vastaamaan muuttuviin tarpeisiin sekä kehittämällä esihenkilötyöskentelyä, vertaistukea sekä työyhteisötaitoja.
- Uhka- ja väkivaltatilanteet ovat lisääntyneet kautta toimialan. Riskin juurisyyt ovat moninaisia ja suurilta osin yhteiskunnallisia. Riski kohdistuu henkilöstön turvallisuuden kokemukseen, työssäjaksamiseen sekä työhyvinvointiin. Riskiä hallitaan kehittämällä esihenkilötyöskentelyä, kouluttamalla henkilöstöä, lisäämällä vertaistukea ja ohjeistusta sekä keskustelumahdollisuuksia, viranomaisyhteistyöllä sekä toimialan hallinnon riskienhallinta- ja turvallisuustiimin kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Toimialalla tilanteiden jälkihoitoon on panostettu kouluttamalla hetipurkajia.
- Tietoturvan ja tietosuojan riskitilannetta hallitsemaan on perustettu Turvaa yhteiset tietomme-projekti ohjausrhytimeen.

Kuvaus strategisten tavoitteiden toteutumisen edistymistä ennustekaudella:

- Analyysiin sisällytetään toimialan ja liikelaitosten kannalta keskeiset saavutukset, haasteet ja huomiot. Keskity toimialan / liikelaitoksen tunnistamiin keskeisiin painopistealueisiin.
- Hyödynnä analyysissä kaupunkistrategian painopisteiden sekä strategisten ohjelmaryhmien otsikointia (segregaatio, ilmastovastuu, tuottavuus, henkilöstön saatavuus ja viihtyisä kaupunki) sekä painopisteissä esitettyjä tavoitteita.
- Arvioi strategian keskeisiin tavoitteisiin pääsemisestä valtuustokauden aikana ja kuvaa konkreettisia tekoja ja valmiiksi saatuja asioita sekä kuvaa riskejä ja haasteita, joita mahdollisesti liittyy eri painopisteiden tavoitteiden saavuttamiseen.
- Analysejä strategiatavoitteiden etenemisestä hyödynnetään kaupunkistrategian seurannassa ja raportoinnissa kaupungin johtoryhmälle sekä hallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

3. ennusteen ohje: Keskitytään raportoinnissa ennustamaan vielä loppukaudella eteenpäin menevät asiat.Segregaation ehkäiseminen

Toimialan palvelut ja toiminnot edistävät kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäisevät segregatiota. Palvelujen kehittämisessä ja kohdentamisessa käytetään laajaa tietopohjaa ja jatketaan jo aloitettua tarveperusteisen rahoituksen mallin kehittämistä. Lisäksi loppukaudella toteutetaan kohdennettuja toimenpiteitä kaupunki uudistusalueilla.

Ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia lisätään yhteistyössä monikulttuuristen toimijoiden kanssa ja seuratoimijoiden tietoisuutta ja valmiuksia kehitetään kohdata ja lisätä ulkomaalaistaustaisten tyttöjen liikuntaa järjestämällä seurakoulutusta 3K:n kampuksen kanssa ulkomaalaistaustaisten tyttöjen mukaan saamiseksi. Muunkielisten perheiden saavuttamiseen ja mukaantuloon Kulttuurin kummilapset -toimintaan panostetaan hyödyntämällä Moniääninen Helsinki -hankkeen tuloksia ja kasvatetaan taide- ja kulttuuritoimijoiden osaamista eri kielisten yleisöjen kanssa toimimisessa. Lisäksi vähennetään eriarvoisuutta loma- ja vapaa-aikana erityisesti kesäajan toiminnoissa ja lisätään koillisella alueella nuorille turvallisia tiloja yhdessä nuorten kanssa.

Lasten ja nuorten harrastamista lisätään etsivän nuorisotyön avulla sekä kehittämällä koulunuorisotyötä tukemaan harrastuksiin löytämistä ja niihin sitoutumista. Koulupäivien sisällä olevaa 3.-6.-luokkalaisten suunnattua 5x2-taide- ja kulttuuritoiminnan saavutettavuuden tietopohjaa vahvistetaan ja sen perusteella toimintaa pyritään lisäämään alueille ja kouluihin, joissa osallistumisaste on matala.

Alueliikunnan työpanosta kohdennetaan uudelleen kaupunki uudistusalueille ja otetaan käyttöön tehostetun jalkautuvan palvelun alueellinen toimintamalli.

Segregaation ehkäisytyöhön osallistetaan kansalaisjärjestöt ja muut alueelliset toimijat sekä kohdistetaan avustusrahoja kaupunki uudistusalueille.

Nuorten syrjäytyminen ja pitkäaikaistyöttömyys ovat suuria yhteiskunnallisia haasteita. Toimialalla parannetaan erityisesti 18–24-vuotiaiden nuorten työelämävalmiuksia ja työllistymismahdollisuuksia. Etsivän nuorisotyön resurssien lisääminen mahdollistaa tehokkaamman nuorten tavoittamisen, erityisesti niiden, jotka ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella. Yhteistyötä eri kaupungin toimijoiden, kuten kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja TE-palveluiden välillä vahvistetaan. Toimenpiteillä voidaan ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja varmistaa, että he saavat tarvitsemansa tuen ja mahdollisuudet integroitua työmarkkinoille.

Viihtyisä kaupunki

Kaupungin tilojen asukaskäyttöä edistetään kaupunkiyhteisen tilavarauspalvelun avulla. Se tarjoaa kaupunkilaisille yhtenäisen ja asiakaslähtöisen tavan varata ja käyttää tiloja monenlaiseen kansalais- harrastus- ja tapahtumatoimintaan.

Projektissa on jo luotu kaupunkiyhteinen tilavarausten hallintamalli ja uudistettu kaupunkiyhteinen Varaamo-järjestelmä, joka parantaa tilavarausten asiakaskokemusta sekä sujuvoittaa varausten käsittelyyn ja maksamiseen liittyviä työprosesseja. Tavoitteena on edelleen parantaa asiakaskokemusta sekä tehostaa ja selkeyttää tilavarausprosesseja kaupunginlaajuisen yhteistyön kautta, jossa kaikki toimialat noudattavat yhteisiä periaatteita. Vuonna 2025 toteutuu avaimettoman kulun pilotti asukaskäytön tiloihin kolmen toimialan yhteistyönä (kasvatuksen ja koulutuksen, kaupunki ympäristön sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialat).

Merellisen strategian toteuttaminen vaatii huomiota vastuiden, resurssien ja budjetoinnin osalta. Vuoden 2020 arviointikertomuksen havainnot ovat edelleen ajankohtaisia, ja vuonna 2024 näitä painopisteitä on tarkennettu.

Merellisten asioiden vastuut ovat tällä hetkellä hajautuneet eri toimialoille, mikä on hidastanut kehitystyötä.

Loppukaudella selkeytetään Kuvan ja Kympin välinen vastuunjako kaupungin sisäisistä merellisistä toimenpiteistä ja määritellään, mikä toimiala vastaa niiden koordinoinnista. Huoltotukikohtien suunnittelu ja toteuttaminen ovat keskeisiä sekä kaupungin oman huoltotoiminnan varmistamiseksi että yrittäjien liiketoiminnan kehityksen tukemiseksi. Tämä vahvistaa kaupungin valmiutta vastata merellisiin tarpeisiin ja parantaa yrittäjien toimintaedellytyksiä.

Yksityisveneilijöiden osalta päivitetään veneiden talvisäilytyksen tilanne ja linjataan tulevaisuuden periaatteet. Tavoitteena on parantaa venesatamien palvelutasoa sekä lisätä resursseja niiden ylläpitoon ja kehitykseen.

Henkilöstön saatavuus

Henkilöstön saatavuudesta huolehditaan suunnitellusti ja pitovoimasta hyvän henkilöstöjohtamisen keinoin. Tavoitteena on olla monenlaisista taustoista tuleville houkutteleva työpaikka. Työhyvinvointia tukevan työkuultuurin rakenteita vahvistetaan ja huolehditaan henkilöstön ja esihenkilöiden jaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Toimialan johtamiskulttuuria kehitetään. Rekrytointiviestinnän tehostaminen on keino vahvistaa parempaa vetovoimaa.

Tuottavuuden kehittäminen

Helsingin kasvun haasteisiin vastataan tuottavuuden parantamisella, joka on välttämätöntä kestävästä kaupungin ylläpitämiseksi. Toimialan tuottavuutta kehitetään digitalisaation, tilatehokkuuden ja prosessitehokkuuden avulla, jotka ovat avainasemassa kaupungin resurssien kestävyuden varmistamisessa. Tuottavuusohjelman toimenpiteiden avulla kaupunki pyrkii tarjoamaan laadukkaita palveluja ilman merkittäviä kustannuspaineita. Yksikkökustannusten seurannalla varmistetaan, että kaupungin talous pysyy kestäväällä pohjalla kasvavasta palvelutarpeesta huolimatta.

Ilmastonmuutos ja ympäristövaikutukset

Toimialalla edistetään ympäristötietoisuutta ja vastuullisuutta, jotka ovat keskeisiä keinoja kestävästä kaupunkikehityksen varmistamiseksi. Toimialan ympäristötavoitteita toteutetaan palvelukokonaisuuksittain ja tavoitteena on lisätä ympäristötoimia, kuten energiatehokkuutta, materiaalien kierrätystä ja luonnonvarojen säästämistä. Lisäksi keskeistä on ympäristökasvatuksen vahvistaminen kuntalaispalveluissa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimialan ympäristöjohtamisen rakenteiden kehittämistä ja osaamisen vahvistamista